

Je to v každé rodině

STANISLAVA PECKOVÁ

O dětech se tvrdí, že se narodí jako nepopsaný list. Hned od malička se ale musí vypořádat nejen se svými geny, ale také s rodinným systémem, do kterého chtě nechtě spadnou. Když pak v dospělosti dojde na potíže, problémy přerostou přes hlavu a nepomáhají léky ani klasická terapie, může dojít na rodinné konstelace. Není to pro každého: ale ti, co to vyzkoušeli, tvrdí, že zvláštní a emoce zdímající metoda funguje.

To mám od mámy

Lidské štěstí či neštěstí ovlivňuje přímo i nepřímo také generace, které se narodily před mnoha staletími. Pokud například

Válka, i ta může být rodinné trauma pro pár generací.

umřel ve válce, mohla jeho smutná žena předat svým potomkům model, který se traduje až do dnešní doby. A jeho potomek si na základě toho nerozumí se svojí dcerou. Jde o trochu za vlasy přitažený případ, ale i s podobnými traumaty se umí vypořádat tzv. rodinné konstelace.

Na českém trhu nejde o žádnou novinku: zatímco ale v devadesátých letech to byla spíše záležitost pár jednotlivců, v dnešní době už je u nás několik spolehlivých a vyškolených lektorů, kteří se této formě „léčby“ na pomezí psychoterapie a spiritualitu věnují. Není totiž radno svěřit osud sebe a svých blízkých do rukou nezkušeného člověka. Takže i ti, kteří před deseti lety měli špatnou zkušenost s něčím, co bylo na hranici hysterie a vymítání ďábla, si nyní mohou upravit o této – pro mnohé kontroverzní a pro jiné nepochopitelné – metodě obrázek.

Pokud člověk zaslechne v tramvaji vyprávění o tom, že si někdo „nechal postavit konstelaci“, těžko si představí, o co se jedná. Autoři publikace *Rodinné konstelace* Miroslav Hajduk a Vojtěch Černý uvádí odbornou definici: „Konstelacemi rozumíme zážitkovou metodu práce se systémem – rodinným, firemním, organizačním nebo abstraktním... Zachycují aktuální stav každého systému, jsou modelem reality.“ Další lektor Ivan Verný je popisuje jako reklamu na nový život. Podle něj konstelace ukazují souvislosti, pomáhají vidět možný vývoj i konstruovat budoucnost.

Práce s rodinnými systémy vychází z metody německého terapeuta Berta Hellingera, který zjistil, že nesnadné osudy jeho klientů souvisí s jejich rodinnou historií. „S rodem, ze kterého pocházíme nebo do kterého patříme, jsme spojeni skrze celé generace. Formuje naše vidění světa, to, jak cítíme, myslíme, jednáme. Konstelace pomáhají zobrazit a uchopit vliv, který na nás mají osudy ostatních členů rodiny,“ píše Hajduk a Černý.

Jiné divadlo

Každý, kdo se rozhodne, že si nechá postavit vlastní konstelaci, si musí připravit něco málo přes tisíc korun a předem odpovědět na několik osobních otázek. Například bude muset vzpomínat, jestli nějaká žena z rodu zemřela u porodu, zda byl někdo nacistou nebo členem STB, jestli se někdo dopustil vraždy nebo bojoval ve válce.

Samotné stavění konstelace pak vypadá jako zvláštní druh divadla. Skupina lidí sedí v kruhu, představí se člověk, kterému se konstelace staví, a zakázka, což je v pár větách formulovaný problém, který chce změnit nebo na něm pracovat. Například se klient svěří, že nemá dobrý vztah se svojí matkou, která je k němu odtažitá a nenechá ho dělat samostatná rozhodnutí, a on kvůli tomu trpí silnými depresemi (nedostatek nebo nadbytek mateřské lásky je častým leitmotivem).

Mezi lidmi v kruhu si vybere zástupce jednotlivých rolí. Ženu, která má představovat matku, svého zástupce a další role, které patří do systému. Za ramena je dovede na místo v kruhu, které podle něj nejvíce odpovídá aktuální rodinné situaci, a sám se posadí a hraje roli pozorovatele, který sem tam může odpovědět na doplňující otázku. Lektor obchází „zástupce“ a každého se ptá, jak se cítí, jaké má reakce, zda chce něco někomu v kruhu říci, zda by se chtěl někam pohnout, posunout. Po minutách přibývají v kruhu další zástupci: mohou představovat vzdálené a dávno mrtvé příbuzné, mohou představovat majetek anebo také komunismus a všichni zúčastnění na sebe neustále reagují. Zhruba po hodině dojde pod lektorovým vedením k rozuzlení: zástupce se symbolicky vymění s tím, kdo si původně konstelaci stavěl. Ven se dostávají zastrčené emoce, lidé hodně pláčou a objímají se, odpouštějí a vyřikávají si dávno promlčené křivdy. Ne přímo z očí do očí, ale zástupcům těch, kterým nebyli schopni pravdu sdělit.

Výsledkem by měla být nejen změna u toho, pro něhož se konstelace stavěla, ale i u ostatních účastníků a také lidí, které jejich role měly představovat. Musí ale ještě tři měsíce počkat, než se výsledky projeví.

Hraběnka Denisa Belcredi před rodinným zámekem v Brně Lišni. „V restituci jsme dostali zpět část rodinného majetku, většinou v dezolátním stavu. Jedná se hlavně o nemovitosti. A můžu říct, že takový zámek je v dnešní době hodně nepraktická věc,“ míní pětadvacetiletá šlechtična. FOTO LN TOMÁŠ HÁJEK

Žádné pohádky...

Dokončení ze strany I

S negativními reakcemi se ale Ondřej Štěpánek zatím nese. „Mezi lidmi spíš převládá zdrženlivý odstup, spouště lidí téma rodopisu nic neříká, nezajímá je, nevidí v tom žádný smysl a neraději by mi asi řekli něco jako ‚kdybys raději dělal něco užitečnějšího‘,“ myslí si amatérský historik.

Obdivujeme, nebo zatracujeme

„Po šlechtě zůstalo vakuum, nemáme kontinuitu,“ říká šéfredaktor magazínu *Historická šlechta* Jan Drocár, který se dlouhodobě zabývá vztahy Čechů ke šlechtě a genealogií starých rodů. Podle něj se český národ začátkem 20. století vzdal částí svých historických tradic, když právním způsobem zapřel svou vlastní aristokracii. Šlechtičím odepřel rodová privilegia, později i majetek, čest a nesporné zásluhy na budování české historie a státosti.

Obnovit vlastní historické povědomí, hrdost na české dějiny a zejména na osobnosti, které je po staletí tvořily, podle Jana Drocára stojí za to. „Můžeme k tomu využít podávané ruky aristokracie, které dějiny někdy připravily propadivší osudy. Potomci starých rodů pro nás stále symbolizují vzájemnou politickou, kulturní náboženskou, ekonomickou i příbuzenskou propojenost minulého a současného. Oni své předky znají a podělí se s námi o své historické rodové zkušenosti. Od nás možná stačí jen více chtít.“

Na podporu svých úvah historik Jan Drocár přidává slova dnes osmašedesátiletého Arnošta hraběte Waldsteina, která si poznamenal: „Mnoho zmizelo během posledních dvou století. Bohužel nejen věci překonané, anachronické, ale také trvalé hodnoty, které bychom teď naléhavě potřebovali. Tyto hodnoty musejí být znovu hledány a uváděny do našeho myšlení a jednání. Proto se musí lidé znovu vybírat již existující poklady zkušeností. Jsem přesvědčen,

Snažím se žít tak, abych předkům neudělal ostudu, nepošpinil jméno, které oni jistě nosili s úctou a hrdostí.

”

že my, ze starých rodin, bychom při tom mohli účinně pomáhat, i když nás k tomu nikdo oficiálně nevyzývá.“

Okřídlený kůň, kouzelná šavle

„Příběhy znal zřejmě pouze dědeček, který však zemřel, když jsem byla ještě malá,“ vzpomíná třiatřicetiletá Adriana Šnajdrová, sestřičnice Ondřeje Štěpánka. „Matně si pamatuji vyprávění o prasklém slepém stěvu ani nevím kolikrát pra praprapraprababičky, která byla spřízněná s Františkem Palackým. Kromě toho jsem znala příběh barona von Merty, jehož portrét máme dodnes schovaný. Dědeček mi vyprávěl o jeho dobrodružstvích v rakousko-uherské armádě. Nejspíš si ale většinu příběhů vymyslel, aby zaujal malou holčičku, kterou by jinak boje vůbec nezajímaly. Pochybuji totiž, že by baron von Merta jezdil na okřídleném koni a měl za pasem kouzelnou šavli.“

Když byla malá, dědeček Adriana několikrát poučoval o tom, že má významné předky. „Jako dítě jsem ale samozřejmě nechápala, co tím myslí, portréty kníratých pánů s odznaky, které měl na stěně, mě spíš děsily. O podrobnostech jsem se dozvěděla až nedávno, když Ondřej sestavil náš rodokmen. V rodině jsme to brali jako zajímavost, a i když nás to těší, život nám to nemění,“ popisuje mladá studentka. Přestože je podle ní dlouhý rodokmen zajímavé téma k hovoru, příliš často jej k dobru

nedává. Párkrát už se totiž setkala s reakcí, že se vyťahuje, nebo si dokonce vymýšlí.

„O předcích jsem řekla jen blízkým přátelům, a teprve až když na to během diskuse přímo přišla řeč. Většinou mi nejdřív nevěří, ale když jim ukážu grafickou podobu rodové linie, zaujme je to. Prochází jí si vztahy a hledají povědomá jména,“ líčí Adriana.

Zrovna tak jen pro blízké přátele či rodinu si svoje poznatky o šlechtické historii rodu nechává i Ondřej Štěpánek. „Podle mě jde totiž o téma pořád citlivé. Po roce 1918 byly šlechtické tituly zrušeny a naše společnost je podle mého názoru na jakýkoliv projev vybočení v tomto směru stále háklivá. Pořád máme ke šlechtě takový revolučně-obrozenecký vztah, kdy zejména od bitvy na Bílé hoře je šlechta vnímána jako cizácká, kořistnická. Žijící na úkor robotného lidu – a tento postoj byl až do roku 1989 skoro nedotknutelný,“ míní Štěpánek.

Podle něj je ale třeba osudy rodů a rodin sbírat, naplňovat je skutečnými lidmi a tím je ostatním více přiblížit. „V České republice žije spousta starých rodin a bylo by zajímavé slyšet jejich příběhy. Šlechtičtí dnes vnímám jako pozitivní odkaz předků dnešní době. Je to pro mě závazek: snažit se chovat a žít pokud možno slušně, čestně, poctivě. Snažím se žít tak, abych jim neudělal ostudu, nepošpinil jméno, které oni jistě nosili s úctou a hrdostí.“

Amatérský historik Ondřej Štěpánek se svojí sestrou: modrou krev mají po otci i matce FOTO LN - FRANTIŠEK VLČEK

Inkolát pro rytíře Tomáše Štěpánka z Taurova. Marie Terezie ho tím zařadila mezi šlechtu zemí Koruny české.